

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår ref.
25/00737-2

Deres ref.
25/534

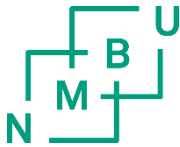
Dato
25.06.2025

NMBUs høringssvar - NOU 2025:01 - Felles ansvar, felles gevinst, partssamarbeid for kompetanseutvikling i arbeidslivet

Utredningen reiser viktige og relevante spørsmål om hvordan Norge skal utvikle en helhetlig og treffsikker kompetansepolitikk i møte med omstillingsbehov, demografiske endringer og økte krav til livslang læring. NMBU har et samfunnsoppdrag som gjør oss til en sentral aktør i dette landskapet. Som universitet med tyngde innen bioøkonomi, miljø, mat, teknologi og forvaltning – og med ansvar for kompetanseutvikling i hele landet – er vi opptatt av at nye tiltak må forsterke og bygge videre på eksisterende fagmiljøer, ansvarslinjer og samarbeidsformer.

NMBU mener det er avgjørende at kunnskapsinstitusjonene er reelle partnere i utviklingen av kompetansepolitikken, både på nasjonalt og regionalt nivå. Utvalgets forslag om å gjøre Kompetansepolitisk råd om til et rent partssammensatt organ vil etter NMBUs vurdering kunne fungere mot sin hensikt. For å sikre et mest mulig målrettet og effektivt arbeid er det viktig at alle involverte parter er representert. Et bredt sammensatt råd vil være bedre i stand til å sikre at strategiske mål og tiltak blir fulgt opp i praksis. Det er selvsagt viktig å ansvarliggjøre arbeidslivets parter og sikre samsvar mellom politiske beslutninger og faktiske behov i arbeidsliv og samfunn. På samme måte er utdanningssektorens kjennskap til kommende kompetansebehov og egne rammevilkår viktige faktorer for å oppnå resultater så raskt og effektivt som mulig.

NMBU støtter utviklingen av regionale kompetansefora og mener disse kan bidra til bedre kobling mellom behov i arbeidslivet og utdanningstilbudene. For oss er det viktig at slike fora utformes fleksibelt og at det tas hensyn til at ulike institusjoner har ulike roller, også geografisk. NMBU er lokalisert i Akershus fylke, men har en fagprofil som gir oss ansvar langt utover fylkesgrensene. Flere

av våre fagområder dekker nasjonale behov og har liten eller ingen tilsvarende dekning andre steder. Vi forutsetter derfor at regioninndeling og partnerskap tilpasses denne virkeligheten, slik at ikke faglige forutsetninger og samfunnsbehov underordnes administrative grenser. Det bør derfor stilles krav til transparens og åpenhet rundt regionale kompetansefora, dvs. organisering og aktivitet. Det kan f.eks. løses ved at alle regionale kompetansefora skal ha egen nettside som minimum lister kontaktperson, organisering, og aktiviteter.

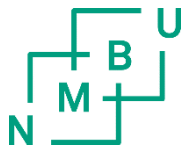
NMBU er positive til at det skal bli enklere å kombinere formell og ikke-formell opplæring, og vi ser et stort potensial i mer fleksible og modulbaserte tilbud. Det er avgjørende at slike løsninger bygger på faglig kvalitet, er forskningsbaserte og - om mulig, kan integreres i utdanningsløp. Realkompetansevurdering og åpne opptaksmodeller kan være viktige virkemidler, særlig for voksne med yrkeserfaring.

Institusjonene i sektoren har behov for forutsigbare og bærekraftige rammer for å utvikle, tilby og kvalitetssikre livslang læring. Eventuelle nye finansieringsordninger bør derfor utformes med vekt på langsiktighet, relevans og økonomisk forutsigbarhet. Samtidig må utviklingen av slike ordninger skje i et tempo og med en grundighet som tar hensyn til konsekvensene for hele sektoren. Vi advarer mot raske endringer i finansieringssystemet som kan føre til utilsiktet svekkelse av gradsutdanningene. Samtidig har NMBU erfart at bransjeprogrammene kan være et viktig virkemiddel for å kunne utvikle og tilby bransjespesifikk kompetanseheving og støtter forslaget om å styrke bransjeprogrammene og gjøre finansieringen mer fleksibel. Det er viktig å legge vekt på alle bransjer, uavhengig av nivået på grunnleggende ferdigheter. Vi er inne i en tid med raske omveltninger der mange bransjer kan ha behov for omstilling som krever kompetanse på universitet- og høyskolenivå.

NMBU vil framheve behovet for sikre balansen mellom arbeidslivets behov - her og nå - og behovet for mer grunnleggende, tverrfaglig og langsiktig kompetanse - altså det arbeidslivet kanskje ikke vet at vi ikke trenger. Mange av utfordringene samfunnet står overfor som klimaendringer, biologisk mangfold, bærekraftig matproduksjon, naturforvaltning og samfunnsberedskap, kan ikke løses med kortsiktig kompetanseheving alene. De krever dyptgående kunnskap, analytisk evne og helhetsforståelse. Utdannings- og forskningsmiljøer må derfor ha rammer som gjør det mulig å ivareta begge dimensjoner samtidig.

Livslang læring er i økende grad en integrert del av universitetenes samlede virksomhet og må forstås og utvikles i sammenheng med øvrige oppgaver og prioriteringer. Det er allerede utviklet en egen langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032. For å unngå en fragmentering av det overordnede kunnskaps- og kompetansepoltiske landskapet, er det derfor viktig at universitet- og høyskolesektoren er godt representert i et eventuelt arbeid med en egen langtidsplan for livslang læring.

Utfordringer og tiltak knyttet til livslang læring bør videre følges opp gjennom styringsdialogen, utviklingsavtalene og de årlige budsjettprosessene. Dette vil sikre både institusjonell ansvarlighet og politisk forankring, samtidig som man unngår å etablere parallelle og mulig overlappende planverktøy.

NMBU støtter målsettingene om bedre informasjon og synlighet av kompetansetilbud, men mener utvikling av digitale plattformer bør ta utgangspunkt i eksisterende løsninger og skje i tett samarbeid med sektoren. I stedet for å etablere en ny portal ber NMBU departementet vurdere om det er mulig å bygge videre på eksisterende digitale løsninger, som for eksempel utdanning.no. Det vil være mer effektivt og kostnadsbesparende både for utdanningssøkende og institusjonene.

NMBU deler vurderingen om at forskningen på kompetanseutvikling i arbeidslivet må styrkes, og vi mener dette bør gjøres med friske midler. Kunnskap om hva som virker, og under hvilke forutsetninger, er avgjørende for at politikkutviklingen skal lykkes - og for at universitetene skal kunne bidra med mer treffsikre tilbud.

Avslutningsvis vil vi understreke at vi støtter intensjonen bak NOU 2025:1 om å bygge et mer robust og fremtidsrettet kompetansesystem. Men dette må skje gjennom samarbeid, ikke gjennom parallelle strukturer. Tiltakene må bygge videre på, og ikke svekke, det som allerede virker godt i utdanningssystemet. NMBU ser frem til å bidra konstruktivt i det videre arbeidet.

Vennlig hilsen

Siri Fjellheim
rektor

Elin Kubberød
prorektor for utdanning

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep.	0032 OSLO